

Jest tedy názor odvolacího soudu, že k přijetí žaloby a obsílky k prvnímu roku oprávněn nebyl a že řízení provedené na základě takového doručení, jakož i rozsudek pro zmeškání, jsou podle § 477 č. 4 c. ř. s. zmatečnými, právně mylný.

Doručení stalo se způsobem zákonným.

Ostatně nebyla tímto doručení vzata žalované firmě možnost jednati před soudem, vždyť žaloba i obsílka dostaly se, jak jest zřejmo z dopisu žalované ze 14. listopadu 1928, žalované firmě, neboť v něm doznává žalovaná listinou podepsanou dvěma prokuristy, kteří jsou oprávněni zastupovati firmu na venek a jednati za ni, že žalobu i obsílku obdržela 13 dní před prvním rokem, takže měla dosti času, aby k roku poslala procesního zmocněnce, jenž by byl její námitky přednesl (viz rozh. v Právniku 89/03, 798/07).

Rozh. nejv. soudu v Brně z 25. dubna 1929, RI 258/29-II.

Vlastník domu jako pronajímatel bytu jest oprávněn k žádosti za přísežný výslech svědků posledního pořízení nájemníkovy (§ 586 vš. ob. zák., § 66 nesp. patentu a § 6, odst. 1. zákona o ochr. náj.).

Dne 29. července 1926 dali vlastníci domu soudní výpověď pozůstalosti po Antonínu N. z bytu, který zůstavitel A. N. svého času byl od nich najal, uvádějíce, že A. N. zemřel dne 23. června 1926, nezanechav ani jmění ani dědiců, kteří s ním bydleli ve společné domácnosti, že byl vdovcem, posledního pořízení nezanechal a jeho 3 dospělé děti zdržují se jinde, takže není předpoklad § 6 zák. o ochr. náj. a nájemní smlouva, která se sice podle § 1116 a) vš. ob. zák. nekončí smrtí nájemníkovou, přece však může býti vypovězena.

Pozůstalost po A. N. podala proti povolení soudní výpovědi námitky, jednak pro nepřipustnost pořadu práva, protože podle § 1116 a) vš. ob. zák. úmrtím nájemníkovým smlouva nájemní se neruší, takže po smrti A. N. nájemní poměr zůstal v platnosti s jeho pozůstalostí a pronajímatel může pouze se svolením soudu podle § 1, odst. 1. zák. o ochr. náj. dáti výpověď ze zákonných důvodů, jednak proto, že zůstavitel A. N. již 10 roků v tomto bytě bydlel společně s Marií H., jež vlastního bytu neměla a která podle ústního posledního pořízení zůstavitele A. N. dědila po něm jeho pozůstalost, takže M. H. jest

po A. N. dědičkou a tedy podle § 6 odst. 1. zák. o ochr. náj. v nájemní poměr zůstavitelův vstoupila.

Usnesením při ústním jednání dne 20. října 1926 o těchto námitkách prohlášeným bylo řízení o námitkách proti výpovědi podle § 190 c. ř. s. přerušeno až do ukončení pozůstalosti po zůstaviteli A. N., protože v tomto pozůstalostním řízení má se zjistiti, zdali Marie H. jest universální dědičkou čili nic.

Podle pozůstalostního spisu D II 413/26 po Antonínu N., dne 23. června 1926 zemřelém, nebyla nejprve pozůstalost usnesením z 28. července 1926 projednávána, protože podle údajů Marie H. zůstavitel ničeho nezanechal a bylo v projednávání pozůstalostním teprve pokračováno, když Marie H. podáním z 20. srpna 1926 pozůstalostnímu soudu oznámila, že Antonín N. nějaké věci tu zanechal, že ústním posledním pořízením ji učinil universální dědičkou veškerého svého jmění a že se současně přihlašuje z této poslední vůle podmíněčně k pozůstalosti; podáním z 8. srpna 1926 žádali vlastníci domu, aby pozůstalostní soud vyslechl podle § 66 nesp. patentu a § 586 vš. ob. zák. pod přísahou svědky tvrzené poslední vůle a aby k roku tomu byl předvolán také jejich zástupce, uvádějice, že mají na tom zájem, zda zemřelý jejich nájemník Antonín N. ustanovil ústním posledním pořízením Marii H. svojí universální dědičkou a zdali taková ústní poslední vůle po právu platná vůbec existuje; pozůstalostní soud usnesením z 2. prosince 1926 návrh ten zamítl jako neodůvodněný, protože podle § 66 nesp. pat. a § 586 vš. ob. zák. přísluší toto právo jen dědicům, kteří jsou účastněni na pozůstalosti a nijak osobám, jež nejsou v příbuzenském poměru se zůstavitelem a v jeho poslední vůli nebyli ustanoveni jako dědicové nebo odkazovníci.

Na stížnost vlastníků domu do tohoto usnesení krajský soud v L. jako soud rekursní vyhověl návrhu vlastníků domu, aby svědkové ústního posledního pořízení byli přísežně v přítomnosti navrhovatelů nebo jejich zástupce slyšeni.

O d ů v o d n ě n í: Při zkoumání této jistě zásadní otázky došel první soudce, vycházeje z výkladu § 66 nesp. pat. a § 586 vš. ob. zák. k názoru, že navrhovatelé nejsou oprávněni činiti nárok na přísežné slyšení svědků ústního posledního pořízení, nejsouce ani dědici ani legatáři.

Soud rekursní dospěl však k názoru opačnému, a to proto: Nelze přehlédnouti, že § 66 nesp. pat. zahajuje první větu slovy: »Žádá-li však některá s t r a n a...« To by ovšem svědčilo tomu, že musí tu býti vůbec »strana« ve smyslu nesporného řízení, jejíž pojem sice nikde definován není, jenž však již po základ-

ních zásadách řízení tohoto jest něčím rozdílným od stran ve smyslu řízení sporného, kdež pod pojmem stran rozumíme dva subjekty právní s kolidujícími interesy (Ott, Rechtsfürsorgeverfahren str. 76), ať již hledíme na věc se stránky materiální vzhledem k výsledku sporu nebo se stránky formální, hledě k činnosti ve sporu (Hora, Českosl. civ. právo procesní § 5 a násl., Ott, Studium n. říz. soud. str. 33 a násl., str. 154 a násl.). V řízení sporném jest namířeno každé jednání procesní proti určitému odpůrci, v nesporném pak čelí učiněná opatření proti všem toho času třeba neznámým rušitelům toho kterého práva.

Týž § 66 nesp. řízení pokračuje dikcí svou v ten rozum, že jedná o »straně«, která podle § 586 vř. ob. zák. žádá za přísední výslech svědků přivzatých k ústnímu poslednímu pořízení. Z toho plyne, že právo zde zákonem upravené mohou míti ovšem strany, ale jen strany, které se dovolávají § 586 vř. ob. zák. Tohoto však dovolávati se smí »každý, komu na tom záleží...«.

Pojem strany rozšířen jest tu na obšírnější okruh právních subjektů, t. j. na každého, komu na tom záleží.

Poněvadž hlavní právní pravidlo obsaženo jest v citovaném ustanovení obč. zák., jest zkoumati v tomto případě, zda lze navrhovatele vřaditi v okruh těch, »jimž na tom záleží«; jako samozřejmé jest tu předpokládati právní zájem, vřdyt jenom ty jsou upraveny řádem (zákonem) o právu soukromém.

Z ustanovení § 6, odst. 1. zákona o ochr. náj. lze odvoditi snadně a bezpečně, že navrhovatelům jako pronajímatelům bytu, v jehož držení byl zemřelý Antonín N., na tom záleží, aby vlastnost Marie H. jako dědičky ze závěti (jejíž existence se pojednou tvrdí s udáním pozůstalostního jmění) byla zjištěna. Nelze jim proto po názoru soudu rekursního právo § 586 vř. ob. zák. vzíti, a to tím méně, poněvadž přece snahou, by možnými prostředky právními byl pravý stav věci vyšetřen, jen právu se poslouží. A patent o nesporném řízení tuto snahu jistě zásadně podporuje*).

Rekursní soud měl tudíž za správné a spravedlivé vyhověti rekursu v plném obsahu; není tu ustanovení, jež by zabraňovalo přítomnosti navrhovatelů nebo jejich zástupce, odvolávajících se na § 586 vř. ob. zák. při výslechu nařizeném podle tohoto ustanovení (i § 66 nesp. pat.).

*) (O vřivu c. ř. s. na ustanovení §§ 66 a 67 pat. o nesp. řízení a k výkladu § 586 vř. ob. zák. srovnej citované dílo Ottovo Rechtsfürsorgeverfahren, str. 199—202.) Dále dr. Emanuel Tilsch: Einfluss der Civilprocessgesetze, str. 177 — k § 586.

Proti tomuto rozhodnutí rekursního soudu stěžovala si Marie H. uvádějíc, že takový výklad § 66 nesp. pat. a § 586 vš. ob. zák. jest patrně příliš dalekosáhlý a přivedl by toto zákonné ustanovení ad absurdum; kdyby takovýto výklad byl správný, mohla by každá třetí osoba zasahovati do pozůstalostního řízení jí docela cizího; jest nepochybné, že pozůstalostní řízení, tedy i vzetí svědků ústního posledního pořízení do přísahy, týká se jenom těch osob, jimž na tom záleží a jichž právo dědické tím jest dotčeno; jako osoba, které na tom záleží (§ 586 vš. ob. zák.), a také jako strana podle § 66 nesp. pat. přichází v úvahu jenom obmyšlený v testamentu i zákonný dědic (Krainz-Pfaff-Ehrenzweig, System des öster. allg. Privatrechtes II. díl, 2. polovice, str. 405 — rok 1924 — omezuje na tyto osoby právo návrhu na vzetí svědků do přísahy); protože pak navrhovatelé (vlastníci domu) nepatří ani k testamentárním ani k zákonným dědicům a na pozůstalostním řízení po Antonínu M. vůbec nemají podílu, nemůže jim býti přiznán vliv na pozůstalostní řízení, takže první soudce právem návrh zamítl.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu tomuto nevyhověl, odůvodniv své rozhodnutí takto: Jde tu o výklad § 586 vš. zák. obč. co do slov »na žádost každého, jemuž na tom záleží« a § 66 nesp. říz., který začíná větou »žádá-li však některá strana podle § 586 obč. zák.«. První soud a s ním stěžovatelka Marie H. jsou toho názoru, že za přísežný výslech svědků ústního posledního pořízení mohou žádati jen dědicové (ať již testamentární či zákonní) anebo odkazovníci. Rekursní soud však jest toho názoru, že k žádosti jest oprávněn každý, kdo má na tom právní zájem, tedy také vlastník domu jako pronajímatel bytu s ohledem na předpis § 6, odst. 1. zák. o ochr. náj.

Přisvědčiti jest soudu rekursnímu. Předpis § 586 obč. zák. není pouhým předpisem průvodním, nýbrž obřadným předpisem práva hmotného, na jehož zachování závisí působnost poslední vůle, jak to bylo v novém znění I. novely jasně vyjádřeno. Teprve je-li ústní poslední pořízení potvrzeno způsobem v § 586 obč. zák. uvedeným, jest »účinné« a má průvodní moc vůči všem na pozůstalosti zúčastněným osobám (§ 67 nesp. řízení). Až do té doby jest neurčito, jde-li vůbec o platné ústní poslední pořízení (§ 601 obč. zák.). To dlužno míti na mysli při rozhodování otázky, zdali určité osobě přísluší právo žádati za přísežný výslech podle § 586 obč. zák. Podle tohoto předpisu jest k žádosti oprávněn »každý, komu na tom záleží«. Užívá-li naproti tomu předpis § 66 nesp. ř. slov »některá strana podle § 586 obč. zák.«, nechce vysloviti jiného, než co vyslovil § 586 obč. zák.,

a míní tím každého účastníka, který má na tom právní zájem, aby bylo na jisto postaveno, zdali je tu platné ústní poslední pořízení a jakého jest obsahu.

S tohoto hlediska nelze upříti navrhovatelům jako pronajímatelům bytu práva k žádosti podle § 586 obč. zák. Jak jest ze spisů CVII 1338/26 vidno, dali navrhovatelé jako vlastníci domu pozůstalosti po Antonínu N. soudní výpověď z bytu, tvrdíce, že tu není ani jmění ani dědiců a že tu není předpokladu § 6 zák. o ochr. náj. Na námitku vypovězené strany, že dědičkou po Antonínu N. jest podle ústního posledního pořízení Marie H., která společně se zůstavitelem bydlela a která do nájemní smlouvy podle § 6, odst. 1. zák. o ochr. náj. vstoupila, byl nájemní spor přerušen podle § 190 c. ř. s. až do ukončení projednání pozůstalosti, až do vyřízení otázky, zda jest Marie H. universální dědičkou. Mají tedy navrhovatelé právní zájem na tom, aby přísežným výsledkem testamentárních svědků bylo zjištěno, zda jest tu platné poslední pořízení tvrzeného obsahu a jest proto rozhodnutí rekursního soudu správné.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 16. března 1927, č. j. RI 124/27-2. Dr. Schmidt Antonín.

L I T E R Á R N Í Z P R Á V Y .

Univ. prof. Dr. R a u s c h e r: **Polské kodifikační komise a její unifikační snahy r. 1919—1929.** (Podle úředních zpráv kodifikační komise polské.) Zprávy ústavu slovanských práv Komenského v Bratislavě č. 1. V Bratislavě 1929. Str. 52.

Ústav slovanských práv založený při Komenského univerzitě v Bratislavě r. 1927 shromažďuje materiál o kodifikačních a unifikačních snahách ve slovanských státech. Prof. Rauscher zpracoval materiál z Polska, který ústavu opatřil generální sekretář Polské kodifikační komise prof. Dr. E. R a p p a p o r t. Polsko postupovalo při unifikaci odchylně od ostatních států, vytvořivši zákonem z 3. června 1919 Polskou Kodifikační komisi, složenou z právníků teoretiků i praktiků a vybavenou značnou neodvislostí. Autor zevrubně líčí její organizaci, postup prací v ní i jejich výsledky. Instituce se patrně dobře osvědčuje, neboť v některých směrech kodifikace v Polsku pokročila dále než na př. u nás, ačkoli jsou právní poměry v Polsku daleko komplikovanější — třeba nahraditi 4—5 právních systémů — a komise usiluje o skutečnou kodifikaci, nikoli o pouhou unifikaci